

Sygn. akt II CSK 43/17

POSTANOWIENIE

Dnia 5 lipca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie z powództwa M.K.
przeciwko A.R. - Komornikowi Sądowemu
przy Sądzie Rejonowym w Ł.
o zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 5 lipca 2017 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 22 lipca 2016 r., sygn. akt I ACa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego,**
- 3. przyznaje adwokatowi M.S. od Skarbu Państwa (Sądu Apelacyjnego w (...)) kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta) zł powiększoną o należną stawkę podatku od towarów i usług tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Powódka M.K. domagała się zasądzenia na jej rzecz od pozwanego A.R. - komornika sądowego - kwoty 500 000 zł tytułem zadośćuczynienia za naruszenie jej dóbr osobistych - godności oraz zdrowia - prowadzeniem przeciwko niej

egzekucji z nieruchomości, która zakończyła się sprzedażą licytacyjną tej nieruchomości i usunięciem z niej powódki, doprowadzając do jej bezdomności. Jako alternatywną podstawę roszczeń powódka wskazała art. 23 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r. poz. 1138 ze zm. - dalej „u.k.s.e.”). Sądy obu instancji uznały powództwo za nieuzasadnione. Sąd Okręgowy w Ł. oddalił je wyrokiem z dnia 3 grudnia 2015 r., nie stwierdzając bezprawności działania komornika. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił wyrokiem z dnia 22 lipca 2016 r. apelację powódki od tego wyroku. W uzasadnieniu wyjaśnił, że ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji uważa za prawidłowe, a ponadto zaznaczył, że powódka nie wykazała by doszło do naruszenia jej dóbr osobistych. Podtrzymał też ocenę Sądu Okręgowego, że czynności podejmowane przez komornika, poddawane kontroli sądowej na wszystkich etapach prowadzonego postępowania, były zgodne z prawem. W toku postępowania powódka korzystała z pomocy prawnej udzielanej jej z urzędu.

Powódka wniosła skargę kasacyjną od wyroku Sądu Apelacyjnego. Zarzuciła w niej naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 23 w zw. z art. 24 § 1 i art. 448 k.c.; art. 5 k.c. w zw. z art. 24 k.c. i niezastosowanie art. 16 u.k.s.e.

Skarżąca domaga się uchylenia wyroku w części oddalającej jej apelację oraz zasądzającej od niej koszty procesu i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu, ewentualnie zmiany wyroku Sądu Okręgowego przez uwzględnienie powództwa.

Pozwany złożył odpowiedź na skargę kasacyjną, która została mu zwrócona z uwagi na niedołączenie dowodu doręczenia przeciwniczkę odpisu pisma. Następnie zgłosił wniosek o zezwolenie na złożenie pisma procesowego, w którym wniósł o przyjęcie odpowiedzi na skargę z pierwotną datą jej wniesienia, ponieważ doręczył ją drugiej stronie i jedynie zaniedbał dołączenia dowodu dokonania tej czynności.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna została ukształtowana w przepisach kodeksu postępowania cywilnego jako nadzwyczajny środek zaskarżenia, nakierowany na

ochronę interesu publicznego przez zapewnienie rozwoju prawa, jednolitości orzecznictwa oraz prawidłowej wykładni, a także w celu usunięcia z obrotu prawnego orzeczeń wydanych w postępowaniu dotkniętym nieważnością lub oczywiście wadliwych, nie zaś jako ogólnie dostępny środek zaskarżenia orzeczeń umożliwiający rozpoznanie sprawy w kolejnej instancji sądowej. Koniecznej selekcji skarg pod kątem realizacji tego celu służy instytucja tzw. przedsądu, ustanowiona w art. 398⁹ k.p.c., w ramach której Sąd Najwyższy dokonuje wstępnej oceny skargi kasacyjnej. Ten etap postępowania przed Sądem Najwyższym jest ograniczony do zbadania przesłanek przewidzianych w art. 398⁹ § 1 pkt 1 - 4 k.p.c. i nie obejmuje merytorycznego rozpatrywania skargi kasacyjnej. W razie stwierdzenia, że występuje co najmniej jedna z tych przesłanek, przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jest usprawiedliwione.

Skarżąca wniosek o przyjęcie jej skargi kasacyjnej do rozpoznania oparła na przesłance wskazanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., to znaczy powołała się na oczywista zasadność tej skargi. Wskazała, że Sąd Apelacyjny ograniczył się do zbadania, czy działania pozwanego były bezprawne. W ocenie skarżącej było to postępowanie nieprawidłowe, ponieważ w pierwszej kolejności należało ustalić, czy doszło do naruszenia jej dóbr osobistych.

Jak zostało wyjaśnione w judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności występuje wtedy, gdy bez wątplenia miały miejsce uchybienia, na które powołuje się skarżący i jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione zarzuty oczywiście uzasadniają wniesiony środek zaskarżenia. Pamiętać przy tym trzeba, że oczywiste jest to, co jest widoczne bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Skarżący musi zatem wykazać, że wyrok zapadł z oczywistym, rażącym naruszeniem przepisów prawa lub podstawowych zasad obowiązujących w praworządnym państwie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2008 r., III CSK 110/08, nie publ.). Nie może przy tym budzić wątpliwości i to, że wydane orzeczenie jest – na skutek stwierdzonego naruszenia - oczywiście błędne. Analiza uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do

rozpoznania nie potwierdza stanowiska o oczywistej zasadności wniesionego nadzwyczajnego środka zaskarżenia.

Sąd Apelacyjny podzielił pogląd Sądu Okręgowego, że żadne dobra osobiste powódki, w tym godność i zdrowie, nie zostały naruszone przez pozwanego. Wyjaśnił, że powódka nie udowodniła faktów, które by na to wskazywały; z jej wyjaśnień wynikało, że działania, które uznawała za źródło stresu i naruszenie godności nie były podejmowane przez komornika lub też stanowiły realizację obowiązków ustawowych. Jednocześnie Sąd ocenił, że odpowiedzialność pozwanego byłaby wyłączona ze względu na brak bezprawności działania. Podejmowane przez niego działania były związane z wypełnianiem ustawowych obowiązków wynikających z ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz kodeksu postępowania cywilnego. Wskutek inicjatywy powódki zasadność tych działań została poddana kontroli instancyjnej.

W konkluzji należy stwierdzić, że powołana we wniosku przesłanka nie została wykazana. Okoliczności sprawy nie wskazują także na występowanie innych przesłanek przedsądu (art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c.).

Z przytoczonych względów należało odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do merytorycznego rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu w postępowaniu kasacyjnym Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c., art. 108 § 1 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. i art. 398²¹ k.p.c. przy uwzględnieniu § 4 w zw. z § 8 pkt 7 i § 16 ust. 4 pkt 2 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (Dz.U. z 2016 r., poz. 1714).

Wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego podlegał oddaleniu. W orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowany jest pogląd, że nie stanowi odpowiedzi na skargę kasacyjną pismo procesowe wniesione po upływie ustawowego terminu do dokonania tej czynności. W konsekwencji, nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie

i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (art. 167 k.p.c. w zw. art. 398⁷ § 1 k.p.c.) (zob. m.in. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003, nr 9, poz. 120; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, nie publ.; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, nie publ.; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 27 stycznia 2014 r., III SK 38/13, nie publ.). Odpowiedź na skargę kasacyjną wniesiona w terminie została skutecznie zwrócona, ponieważ nie zawierała ani dowodu doręczenia pełnomocnikowi drugiej strony jej odpisu, ani oświadczenia, że takiego doręczenia dokonano (art. 132 k.p.c. w brzmieniu obowiązującym od dnia 8 września 2016 r. - skarga kasacyjna została wniesiona po tym dniu).

jw